

ISZÁNTÚL

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egy évre 18 h.
Félévre 10 h.
Három hónapra 6 h.
Három hónapra 3 h.
Három hónapra 3 h.
Három hónapra 3 h.
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a néptől és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXII. évfolyam 58. szám.

Nagyvárad

Szombat, 1916 március 11.

Hustalan napok Krisztus országában.

— A Katholikus Kör böjti estélyén elmondotta Pálffy Béla. —

Ujra felzeng a régi, nagyböjti ének:

A keresztfához megyek,
Mert máshol nem lehetek
Nyugodalmat lelkennek.

Hol van a szív, mely ma nem szorul
vigasztalásra és hol találhatja meg a ke-
reszt megnyugvást? Egy Krisztus keresztje
körüli térdel le az egész világ, a keresztre
néz föl irgalomért. Végig tekintünk hazánk
tenger szenvedésén s ezeket a szenvedése-
ket felejtenék el, engesztelésül a
szenvedő Jézusnak, hogy adjon új erőt, ki-
tartást a múlt szenvedései árán.

Végig tekintünk a szenvedéseinken,
melyeknek első stációja az volt, mikor a
nemzet színe virága a harctérre ment. Virág-
özönnel horítottuk be a harctérre indulókat,
kendő lobogtatás kísérte őket, mikor el-
indultak a győzelmi útra s azt hittük, a
virág el se hervad s máris visszaternek
diadalmasan. Legkésőbb karácsonyra visz-
szatérnek. Majd hallottuk a győzelmi híre-
ket: már Lublin alatt járnak. Majd vissza-
jöttek a vonatok, de nem jött vissza többé
a nemzet dísz virága. A vonatok súlyosan
sebesült katonákat hoztak, akiket nem fo-
gadott győzelmes öröm, hanem mélységes
néma részvét.

Karácsonykor pedig már a Kárpátoknál
hazánk bércét taposja az ellenség rengeteg
ereje. A nagy veszélyben leborulva imá-
dunk fiainkért, akik a hazát védtek ott,
ahol a karácsonyfa terem. Isten meghall-
gatta a nemzet imáját s katonaságunk meg-
állt hősiessé, hűen a haza barátján. Majd
nyomult előre, maga előtt üzve az ellensé-
get. Ez még csak a katonaság háboruja
volt.

Jöttek más idők, más megpróbáltatások:
az álnok barát az olasz, mikor látta, hogy
egy világgal állunk harcban, elérkezettnek
látta az időt, hogy támadjon. Megjött az új
hadüzenet. Ketté kellett szakítani a haderőt
s most már az új harctéren is megkezdődött
a harc. De ez is csak a katonaság harcra

volt. Lángban állott az egész világ és az
összes világtéren ott állt a magyar áldozat
harcban s akkor mindenkinek meg kellett
hoznia az áldozatot. A haza követelte az
áldozatot: pénzt a hadikölesőre s meg kel-
lett vonnunk meguntól a falat kenyeret s
ettük a tengeriből készült kenyeret s meg-
tartottuk a hustalan napokat panasz nélkül,
tudva azt, hogy a kenyérről, a husról azért
kell lemondanunk, hogy a katonaságé le-
gyen. Nincs áldozat, melyet meg ne hozna
az ország katonaságáért. És ezzel az áldo-
zattal a nem harcoló ország is részesevé lett
a nagy harcuk. Ez a polgárok háboruja a
katonaság háborújával párhuzamosan. A
front mögötti harc. Meg kell nyitnunk a
szívünket és zsebünket, hogy megsegítsük a
harcoló nemzetet.

Mert nemcsak az öklével győz a nem-
zet, hanem a lelkével, mely az önmegtaga-
dással acélosodik.

A háboru hozzászoktatott az önmegtaga-
dáshoz, nem zúgolódunk, ha két napi böjti
rendel el az állam háborus érdekből. Ezek
a hustalan napok. Ezek az apró áldozatok
türelme, önfeláldozásra szoktatják az em-
bert. Pedig csak akkor győzhetünk, ha ki-
tartunk a végletekig. Kitartani pedig csak
áldozatkész lélek képes. Tehát a böjti hasz-
nosságát hazafias szempontból senkinek
vonhatja kétségbe.

Most másik böjti kezdődik, mely egy
másik nagy harc emlékéit idézi fel. Valami-
kor régen megtámadta az emberiséget a
pokol minden hatalmával. Gyenge lett az
ember, megsebesült a lélek s károsodott lett,
sz Isten szent kegyelmét elvette rólunk. Az
emberiség a bűn következtében pogányságba
süllyedt, mely gyönyörű filozófiai műveket
alkotott az egyiptomi, asszírjai és római
műveltség csodáit, de a pokol uralmával,
mellyel a küzdelem folytonos vereséggel
járt és akkor a világ felsőhajtott valaki
után, aki megváltást hoz: és megszületett
az Isten egyszülött fia. Maga jött s nem
angyalok légióival.

Jött, hogy megküzdjön a pokollal. Meg

akarta szenvedni a harc minden keserőségét
egészen addig a keserű sóhajtásig: Uram!
Mért hagytál el engem? Az első perctől
szenvedett értünk. Elmondhatta a költővel:
„A könny, mely reszket szememben, velem
egy percben született.“ Végig kíséri ez a
szenvedés az egész életen. Ami gyalázatot
elkövetettek valakin, eltűrte. És akinek
ajkait ezek esüggtek éltlenül, annak
ajkait egy poroszló üti meg: hogy mersz
így beszélni?! Kezein sebek, oldala meg-
nyitva, vérenek bíber palástja vonja be
egész testét, úgy teszik a halálos ágyra: a
keresztre. Ezek a szörnyű harc részletei,
melyet értünk vívott. Ő volt a mi hadsere-
günk, a bűnösök hadserege, a Krisztus.
Akiben van szív, megtagadhatja-e annak
kérését, aki annyit szenvedett értünk?! Ő
nem kér egyebet, csak egy hustalan napot.
Eljöhét az idő, mikor azért böjtölünk, mert
nem lesz mit enni, de éppen azért böjtöl-
ünk, hogy Isten megmentsen attól, hogy
ezért kelljen böjtölnünk.

Itt vannak azok a napok, melyek a
kálváriai nagy harc emlékezetének vannak
szentelve, melyet Krisztus vívott. Ezekben a
napokon azt akarja, hogy önmegtagadással
emlékezzünk szenvedéseire. Nézi, hogy ki
követi szenvedése útját, talál-e résztvevő
szívekre. Ez a mi harcunk a front megett,
melyet az értünk vívó Krisztussal vívunk,
akinek lét karját bűneinkkel szagezték ke-
resztre. Tövis koronázta azt a homlokot,
mely az örökkévalóság eszméit termelte.
Igy került ki a Krisztus a pokollal vívott
harcból. Ez a Krisztus kér tőlünk valamit,
azt hogy szeressük és mutassuk meg, hogy
szeretjük. Most az ő világháboruja emlék-
napjai következnek, szenvedjünk vele, tart-
suk meg az ő hustalan napjait, s ezzel ve-
gyünk részt szenvedéseiben, s ezt az önmeg-
tagadásunkat ajánljuk fel fiainkért, akik
most a harctereken a Kálvária útját járják.
Isten oly keveset kíván, egy pohár vizért is
menyországot ad, még inkább azért az ál-
dozatért, melyet a böjttel hozunk. Így re-
mélhetjük, hogy mielőbb eljő a feltámadás
ünnepe: a szenvedésből, a győzelemből fel-
támadás, a béke ünnepe, a boldog Alle-
luja.

Tavaszi divat újdonságok megérkeztek!

Női ruha és costum kelmék, selymek, delain és cartonok nagy választékban. Gyö-
nyörű selyem, creppdeschin és etamin Blousok. Selyem alsó szoknyák, gyer-
mek ruhácskák és kabátok. Fűsch újdonságok. Keztyűk harisnyák. Vász-
nak, fehérneműek. Gummi-köpeny. Tekintettel a még kedvező beszerzésre
meltányos és szolid szabott árak!

Első rendű női szabóság, méret utáni rendelésekre.

Czillér Imre

nagyáruházában

Szent László-tér

Az olasz gázbombák.

Olasz hadszíntér. Budapest, március 10. (Hivatalos.) A tenger-melléki harcúvonalon az olasz tüzéség helyenként mérsékelt tevékenységet fejtett ki és tüzelése csak a tolmajai hídfőnél volt élénkebb. A karinthiai és tiroli harcúvonalon a parci tevékenység változatlanul csekély. A vizsgálat megállapította, hogy az olaszok ez alkalommal a Rhombon szakaszon gázbombákat hajigáltak.

Orosz és délkeleti hadszíntér. Budapest, márc. 10. (Hivatalos.) Nincs nevezetesebb esemény. Hófer. (Min. eln. sajtóosztály.)

A németek nagy meglepetést készítenek a franciáknak.

Bern, márc. 10. Bepington ezredes írja a Timesban: A németek mostani helyzetének tekintetbevételével azt hisszük, hogy Verdun bevételén kívül egy sokkal nagyobb szabású támadási tervvel is foglalkoznak. Minden meglepetésre el kell készülvén lenniük.

Az oroszok újra Bukovina ellen készülnek.

Predeed, március 10. Mai bukaresti lapok jelentik: Különböző előkészületek Besszarábiában arra mutatnak, hogy az oroszok új offenzívára készülnek Bukovina ellen. Ezt az offenzívát az Oroszország belsejéből előhozott erővel és óriási municiókészlet felhasználásával akarják keresztülvinni. Az erős hóesések miatt az orosz csapatzállítások az elmúlt héten részben szüneteltek.

Bukaresti körökben azt hiszik, hogy az oroszok francia kívánságra készítik oly gyorsan elő a Bukovina elleni offenzívát, amelytől a franciák a nyugati front elleni német nyomás esökkenését remélik. Azonkívül ezen offenzívát összefüggésbe hozzák Filipescu oroszországi utjával is. A Bukovina elleni új offenzíva ugyanis nagy szerepet játszik Filipescu programjában.

Véres harcok Trapezunt körül.

Budapest, március 10. (Saját tudósítónktól.) Bukarestből jelentik: Az oroszok elfoglalták Erzingjant. Jelenleg Trapezunt és Diarbekri birtokáért véres harc folyik a törökökkel.

A németek feltétlenül beakarják venni Verdunt.

Bern, március 10. Cherfils tábornok írja az Echo de Parisban: Úgyes visszavonulásunk által a Maas meredek partjaival igen veszedelmes területtel állítottuk szembe az ellenséget. Így nem valószínű, hogy a csata Vauxtól Epargesig terjedjen és tovább folytatódjék a 25 kilométeres sziklás talajon Haltenchattól Saint-Kihielig, bár koncentrált támadással az ellenség elfoglalhatja az Epargestől Sant-Mihielig terjedő síkságot. Ha a csata erre a vonalra nem terjed ki, úgy általános támadástól nem kell tartanunk, hanem az ellenségnek ezzel a hájtathatlan elhatározásával kell számolnunk, hogy Verdunt feltétlenül beveszik.

Salandra utóda Tittoni?

Budapest, március 10. (Saját tudósítónktól.) Párisból jelentik: Az Edair a Salandra kabinet bukását lehetségesnek tartja. Valószínűleg Tittoni lesz az utóda.

Poincaré nem megy Verdunbe.

Budapest, március 10. (Saját tud.) Zürichből jelentik: Poincaré verduni látogatását lemondották. A verduni parancsnok kijelentette, hogy nem szavatol Poincaré testi épségéért.

Joffret Párisba hívták jelentéstételre.

Genf, március 10. A „Petit Parisien” jelenti, hogy Joffret Verdunból Párisba hívták, hogy a parlamentnek és a hadügyi bizottságnak felvilágosítást adjon. Gallieni hadügyminiszter szintén részletes és megnyugtató kijelentéseket tett a tartalékokról, valamint a municiókészletről. Mind Joffre, mind Gallieni teljesen biznak Petin tábornok képességeiben, akit tudvalevően Humbert tábornok helyett Verdun védőseregének parancsnokává neveztek ki. A „Petit Parisien” éppen ezért hangoztatja, hogy megnyire nincs jogosultsága a pániknak, amely a múlt pénteken minden határt felülmúlt. A pánikra legfőképp a képviselők adtak okot, akiket nagyon megdöbbentett Douaumont falnak elvesztése.

Németország az Unióhoz Angliáról.

Budapest, március 10. (Saját tudósítónktól.) A Wolff-ügynökség jelenti: Bernstorff német követ jegyzéket nyújtott át Lansing amerikai államtitkárnak, amely ismerteti Angliának Németország elleni kiheztelési javaslatait s a buvárhajók elleni népjogellenes eljárását. Remélik, hogy Amerika méltányolja Németország álláspontját s a százéves barátság a két állam között továbbra is fennmarad.

Repülőgépvészteségi arány: 6:20

Berlin, március 10. A nagyfőhadiszámlás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

A Maas nyugati partján a Bois de Corbeau és a petincourt ellenséges árkok megtisztítása alkalmával 6 tisztet és 68 embert elfogtak és 11 ágyut zsákmányoltak. Az Ablain-erdőt és a Douaumonttól nyugatra húzódó hegyhátat szivós küzdelemmel elfoglaltuk. A Vosvrebén-vonatiakat a Damlouptól délkeletre fekvő erdődarabon át előretoltuk. Új frontok ellen, amely a falutól nyugatra és délre húzódik, valamint a Vaux-erdőnél a franciák erőteljes ellentámadásokat intéztek. Ezek folyamán sikerült az ellenségnek a pánicserődben ismét megvetnie lábát. A támadásokat egyébként, nagy veszteségeket okozva, visszavertük.

Harci repülőink 2 angol repülőgépet lőttek és pedig egy egyfedelűt (Yperntől délre) és egy kétfedelűt Labassétól északkeletre. Az első gép pilótája meghalt.

Február havában repülőgéposztagaink támadó tevékenysége az ellenséges harcúvonal mögötti felderítő és éjszakai rajrepüléseinek száma lényegesen nagyobb volt, mint ezelőtt bármikor.

A következő összeállítás nemcsak újból bizonyítja fölényünket, hanem egyben megcáfolja az ellenség előszeretettel hangoztatott azon állítását, hogy a légi harcban szenvedett veszteségeink azért olyan csekélyek, mert repülőink nem merészkedtek ellenséges vonalon tulra. A nyugati frontról veszteségkimutatásunk február haváról a következőképp hangzik:

Légi harcban nem volt semmi veszteségünk, a földről szintén nem lőttek le egyetlen repülőgépünket sem. Eltűnt 6 gépünk, összes veszteségünk 6 repülőgép. A franciák és az angolok légi harcban 13, a földről történt lelövés folytán 5, a vonalainkon belüli kényszerleszállás folytán 2 repülőgépet, összesen 20 repülőgépet vesztek. Itt figyelembe veendő, hogy mi elvből csak a közünkbe került vagy égve lezuhant ellenséges repülőgépeket vettük számításba és nem számítottuk be az ellenséges vonalak mögött lelőtt számos gépüket.

Keleti és balkáni hadszíntér.

Lényeges esemény nem történt. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Mi lesz a francia fronton?

Budapest, március 10. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelenti a Courant: A francia front egyre lemorzsolódik, a német tüzéség megporhanyítja állásaikat. Mi lesz, ha megkezdődik a tömegoffenzíva?

Zavargások Chiosz szigetén.

Budapest, március 10. (Saját tudósítónktól.) Athénből jelentik: Chiosz szigetén zavargások törtek ki az élelmiszer miatt. Az antant nehéz nadihajója elindult Chiosz fele.

Madridból jelentik: Launionban zavargások voltak. A esendőrok a zavargók közé lőttek, 51 ember meghalt, 68 megsebesült.

* Gyurjad Gyurka. Piszkáld ki. Előttek a jobbkaromat. Ott ahol a Dayeszter vize zug. Csukaszürke ember. Húporus mozifelvevő. Rendkívül érdekes lemez újdonságok Rákóczi ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Haagszerek, hegedük, gramafonok, hurkülönlegességek. Gramafonok, hangszeresek olesó szakszorú javítása.

Preiszné tovább vall.

Megszólal a halott is.

— A főtárgyalás második napja. —

Elnöki művészetének ritka nagyságát mutatta be a törvényszéki főtárgyalás elnöke tegnap. Váratlanul bedobott kérdésekkel, hirtelen feladott kétségekkel zaklatta a vádlott lelkiismeretének óvatosan nyíló ajtaját, amelyen keresztül sok stílizált beszéd, regényrészletek jöttek ki, nagy vigyázatossággal modulált hangon adta elő igazát, könnyek is peregtek arcán lefele, gyötördések fogták el a vádlottat, de az elnök nem engedte, hogy jelenetek legyenek. El is maradtak.

A vádlott elmondta a maga igazát, a halott férj is megszólalt a maga haláلهlőtti vallomásával, tisztakép van már róla, milyen mély pokol volt ez a házasság. Hajsza a pénz után, utálat és féltékenység, szeretetlenség és erkölestelen momentumok, ügynökök, végrehajtások, verések és rémes szitkozódások s nappal korzó, este színház, a cifra nyomoruság éleire kelt kellékei, az a rettenetes dulakodás, ahol egymást lerántották a pccsolyába s ott fojtogatták egymást.

A szakértők vallomásánál beigazolódtott, hogy azok a történetek, amelyek a szakértők szakértelméről szólnak, nem múltak idejüket. Vigjátéki jelenet volt ez, s mikor mindenki megértette, mit akar az elnök, a védő, az ügyész, az esküdtek s a közönség, okkor a szakértő is rájött erre.

Preiszné

9 órakor bizonytalan lépésekkel jelent meg az elnök előtt. A nézőtérben sok szép, előkelő asszony, egy primadonna is.

Balás Elemér dr kiveszi a bőrtáskából a revolvert s feje mutatja.

— Nézze meg, ez volt a férje revolvere? Ez volt e az ön kezében. Ha akar, álljon fel, vegye a kezébe, nézze meg jobban. Ez volt?

— Igen ez volt.

— Tisztázni kell, ön töltötte e meg a revolvert vagy töltve volt. Ön határozatlan volt e tekintetben.

— Nem tudok erre határozottan emlékezni.

— Ha szándéka csak az volt, hogy önmagát ölje meg, ahhoz nem kellett batöltény.

— Hiszen olyan lelkiállapotban voltam, azt sem tudtam mit csináljak.

Nem bucsuzott el a gyermekeitől.

— A lelkiállapotról jut eszembe, hogy ön, 3 gyermek anyja, aki hangsúlyozta, mennyire szereti gyermekeit, egy szót se szólt arról, hogy elbucsuzott volna volna tőlük? Aki szereti, elbucsuzik a gyermekeitől.

Vádlott: (hallgat.)

— A délután első óráiban határozta el az öngyilkosságot s éjjel 11 órakor akarta végrehajtani. Mit csinált addig?

— Gyermekeim feljötték a kertből, nem tudtam nekik mit szólni, csak megcsókoltam őket.

— Este meglelte e, s megcsókolta őket?

— Az ágyon feküdtem, nem tudtam gondolkozni, nem mertem őket megcsókolni. Nem volt erőm.

A beretva.

— Emlékszik, hogy egyszer régebben öngyilkos akart lenni az ura bánásmódja miatt?

— Igen. A gyermekek moziba akartak menni. Mi Czurdákkal színházba készülünk. Az uramnak kedve érelt főztem vacsorára. Ő nem jött utánunk. Nyugtalan voltam. Otthon az uram úgy tett, mintha aludna. — Azt mondta Czurdának, azért nem jött a színházba, mert nem adok neki enni. Holott azért nem jött, mert Preisz Jánosné levélben leszdítta, hogy könnyelmű s ezért nem fog többé pénzt küldeni. Nagyon szívevremre vettem. Fogtam a beretváját. Nem akartam otthon, hogy a gyerekek lásák... Felmentem az irodába...

Az elnök: Kérem, erősítse meg magát. Erősnek kell lennie.

— Az iroda előtt találkoztam az urammal. Nálam volt a levél amit Czurdának írtam. Elejtettem. Felvette a fejemhez csapta. Kikutatott. Elvette, a beretvát. Szidott: látom számár voltál egész életedben. Marhának nevezett. Azt mondta ezt az örömet megszereshettem volna neki otthon a revolverrel.

A cigarettát is.

— Tud-e arról, hogy férje a tisztiszolgájától kért kölcsönöket?

— Jaj, megint ilyenekről kell beszélni...

— Olyan pillanatokat él át, hogy meg kell mindent gondolnia. Nekünk mindent tudni kell. Válaszoljon e kérdésre.

— Kért.

— Ki volt az a tisztiszolga.

— Amelyik volt attól kért Koronákat. Elkérte a cigarettájukat. Könyörögtem, ne tegyen ilyet, a tisztiszolga kibeszéli. Azt felelte ne ugass, mi közöd hozzá.

— A cselédpénz miatt is volt baj?

— Igen. A szekrényen volt a cseléd béra, ki kellett fizetni, elvette s a fejemre ütött.

A tapoleczai kártyázás.

— Tapoleczán idegen pénz miatt jutott bajba a férje?

— A tisztok kártyáztak. Az uram a kincstári pénzzel ült le. Szegény azt hitte, nyer vele, de elvesztette. Gruber százados és a többi tisztok most mondták nekem, hogy sokszor délután ottól reggeli ötig játszott. Ezreket nyert, de erről nem tudok semmit. És Tapoleczán veszített 600 koronát. Többet is. De kiségitette Kesserü százados. Felajánlotta, hogy tanu lesz rá, hogy Károly a kincstári pénzt elkártyázta. Tőlem expressz kért 600 koronát. Nekem csak anyagi volt, amennyi kellett a megélhetésre. — És jöttek váltóval, számlával. Ő jól tudhatta, hogy a váltókat sem tudom rendezni. Miért kér tőlem? Olyan voltam, mint egy örült. Nem tudtam, mit tegyek. Tudtam, hogy mindennél fontosabb a 600 korona. Az állásáról, a becsületéről, az életéről van szó. Mindig ez életét mentettem meg.

— Kérem, ne merítse ki magát szubjektív emlékeivel. Legyen erős. Hogyan szerzett pénzt?

— Zálogba tettem mindent. Közben hazajött, mert válaszolni nem mertem. Ha nincs pénz, főbelövi magát. Nem volt elég a pénz. Azt mondta, mért nem mentem ügyvédekhez... ügynökökhöz... a zsidókhöz... akárhonnán a pokol fenekéről...
Elnök: Szünetet rendelék.

Pénzt bármi uton-módon

— Mondja el férje akkori viselkedését.

— Hazajött és szemrehányást tett, mért nem szereztem pénzt és akkor én mondtam, hogy már nem megyek, mert közben ott volt nálam egy alezredesné s egy rosszindulatú pletykát mondott vissza. Mondtam, megteszek mindent érted, de ne rágal-mazzanak.

— Mit mondott ez a barátnöje?

— Hogy az uramnak pénzt szerzek.

— Miképpen?

— Nem... tisztességes... uton. Majd beleőrültem. Mikor ezt említettem azt mondta: neked nem kell törődni azzal, hogy mit beszélnek, csak hogy megments. Hát nem akarsz? Ugy látszik azt akarod, hogy bentmaradjak a slamasztikában. És egy törrel végig karcolt.

A kiskatonák pénze.

— Mondja el, első gyermeke születése előtt mi történt?

— Mikor első gyermekét várta volt, ebédnél szóváltás támadt. Az ura méregbe jött az asztal alatt odarugott a lábához, ráütött, ájultan lefordult a székről. Otthagytta, elment, a cseléd szedte fel. Hegyesinó így szólt: Maga ütést tűr el, egy Szmodis Gizella, a büszke. Ott kellene hagyni. Én azt mondtam, sokkal jobban szeretem, mintsem el tudnék tőle válni. Inkább az élettől. Egy izben szolgálati ügyben üzenetet hoztak az urának. Szólt neki, durván rátámadt, kezt kapott fel, felé ugrott... akkor... Pénz lett. Dr Barta Andor orvos figyelmeztette vigyázzon, mert még egy eset végzetes lehet. A férje tudta ezt.

— Kértem az uramat, most ne legyen kiméttelen. Azt mondta elég baj, hogy így dögölj, mikor kell a pénz. Elköltötte a növendékek zsebpénzét. Aki nek szülei küldik a 10 koronákat. Rettenetes.

— Egy részletet elfelejt. Éjszaka mikor negyon rosszul volt...

— Azt hittam nem érem meg a reggelt mert gondoltam elvérzem. Az uramat sajnáltam felkelteni. De láttam nagy baj van. Megfogtam a vállát: Cicám kelj fel, rosszul vagyok, menj az orvosért. Dühös lett. Felkapta paplanát s ezzel: dögölj meg, otthagyt.

— Tudott a revolverrel bánni?

— Az volt a baj, hogy nem tudtam. Ha tudtam volna, most nem volnék itt. Istennem, Istennem.

A szakértők.

Grósz Menyhért a törvényszéki orvos a boncolás adatait ismertette de Fisch Áron kollegájával egyetértve. A golyó a mellkasban, az 5-6 borda közt, a szív mellett, a májon és balvesén át ferde síkban furódott a testen át a falba. A lövés vem volt feltétlen halálos de az operációnál nem találta a vérzés forrását.

A szakértők szerint nincs kizárva, hogy a lövés nem vízintes irányból hanem magasan tartott fegyverből történt. Ennek megállapítása azonban az elnök, védő, ügyész, esküdtek együttes erőlködése után is nehezen ment. A szakkifejezések hinárján keresztül végre kiderült, hogy a lövés felülről is eshetett.

Preisz valamása.

Felolvasták Preisz főhadnagy eskü alatti vallomását. Junius 9-én a zsidókórházban a vizsgáló bírónak azt vallotta, hogy családi jelenetük volt anyagiak miatt. Életük pokol volt. Feltette, hogy nagybátyjával kifizeteti adósságát aztán elválnak. Mikor ezt közölte feleségével az asszony két vázát ledobva a hálószobába ment. Este az ebédlőbe osont. Látta hogy felesége a homlokához emeli a pisztolyt. Tudta nem szokott tréfálni. Rákiáltott mit csinál? Az asszony felelt:

pusztulj, mert lelőlek. Preisz szétnyitotta mellén a hálóinget: hát löji. Két lépéssel rálőtt. Kiszaladt. A folyosóról ismét rálőtt. Preisz bezárta az ajtót és lefeküdt a földre. Zuhánást hallott, azt hitte felesége lőtt magára. A rendőrség előtt tett vallomásában nem emlékszik, mondta-e felesége, hogy lelővi, csak ilyesfélét mondott. Felesége azt a benyomást tette rá, hogy megőrült.

Ismét Preiszné.

Preiszné tette meg a vallomásra észrevételeit. A revolvért feje fölé tartotta. Nem mondta, hogy lelőlek. Isten a tanu, ezt ember nem foghatja rám. Ha megakart volna ölni, ezer alkalma volt, nem ment volna a harmadik szobába. Mikor az ura rászólt, már szaladni kezdett. Végül megjegyzi, hogy férje ha tisztársainak ártani akart, ráparancsolt, esküdjék meg, hogy ő is tud ró luk dolgokat.

— Ha ő megesküszik a kardbojtjára, akkor nekem meg kell esküdnöm, mert ő parancsolja. Így erre a vallomásra is meg esküdhettek.

Az adósságok.

Az adósságokra tért át a törvényszék. A ház 60.000 koronát ért, volt rajta 8000 korona a Mohácsi Takarékpénztár javára, 1913-ban 2600 és 810 korona az Ezevált Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár javára, 936 korona Fenyves Samu javára, tehát a szerencsétlen 1913-ban a legtöbb adósság Árverés 1913-ban: Leitner Márton 85 K, Biharmegyei Kereskedelmi Bank 2600 és 2000 K, Biharmegyei Takarékpénztár 580 K, Weisz Albert 300 K.

Az eset után árverelték s eladtak mindent.

A „szünet” végeztével, fél 1 órakor az elnök a helyszíni szemlééről felvett jegyzőkönyvet olvastatja fel és a tereprajzot ismerteti meg az esküdtekkel.

Ezután a tanu kihallgatás következik.

Reiner S Sándort

szólítja az elnök.

A teremőr jelenti, hogy Reiner nincs jelen, mire az elnök intézkedik, hogy Reinert a rendőrség útján vezetésük elő.

Aczél Sándor dr

tanu kihallgatása kerül erre sorra. 29 éves nagyvárad i lakos, izr. vallásu, ügyvéd. Jelenleg a 19. tábori tüzérezredben teljesít szolgálatot.

Elnök: Mikor ismerkedett meg Preiszszékkal?

Tanu: 1913. május óta ismerem őket, egy táncmulatságon mutattak be a családnak. Azóta többször megfordultam náluk. Julius elején felkerezett engem Preisz, hogy egy felségfolyamodványt készítsék a kaució elengedése végett. Másnap aztán levelet kaptott Preisztől. A levélben már csak futólag beszél a kaucióról, ellenben felsorolja egy pár hitelezőjét és kijelenti, hogy 8000 koronára lenne lehetőleg rövid időn belül szüksége. Kéri, hogy ezt az összeget kerítsem meg neki sürgősen. Én a megbízást nem arra kaptam tőle, hogy részére pénz után szaladgáljak, hanem hogy a kérvényt elkészítem, épp azért nagyon meglepődtem a levél tartalmán. Láttam azonban, hogy Preisz felett nagyon összecsapnak a hullámok; elhatároztam tehát, hogy rajta leszek Preisz részére részletfizetési kedvezményt kieszközölni és esetleg némi kölcsönt is szerezni. A bankokban nem kaptam kielégítő választ, azonban sikerült megnyernem Reiner S. Sándor ügynököt, aki megígérte, hogy ki fogja járni a kölcsönt, ha megfelelő obligót kap. Preisz kezest sehhol sem kapott, azonban mentő ötlete támadt. A Preiszné házára 1917. évben felvett becsérték jóval kevesebb volt, mint a tényleges érték. Megkérdezte Reinert, hogy elegendő fedezet-ez? Reiner azt válaszolta, hogy előbb szá

mélyes tapasztalatokat kell szereznie Pécsett és erre utiköltséget kért.

Elnök: Mennyit?

Tanu: 100—200 koronát, nem tudom határozottan.

— Ki végezte Reinerrel a tárgyalásokat?

— Egyedül Preisz.

— Felesége is jelen volt?

— Igen, ő is.

— Ismeretségük kapcsán mit tapasztalt, hogyan viselkedett Preisz a feleségével szemben?

— Erőszakos, goromba volt mindig; mikor először náluk voltam, előttem, idagen férfi előtt is durván rászólt feleségére. Első benyomásom már az volt, hogy ez az asszony sokat szenved.

— Akkor nem volt erőszakos Preisz, mikor azt akarta, hogy felesége házára menjen a kölcsön?

— De igen, erőszakolta rá!

— Ránffy ezredesről nem esett szó?

— De igen, még pedig azok között, akik a váltót aláírták. Amint tapasztaltam, a férj és feleség között már előbb is eshetett szó; amint a kijelentésekből észrevettem, Preisz erőszakolta a dolgot, hogy a felesége maga menjen aláírni a váltót.

— És az asszonyon mit vett észre, hajlandónak mutatkozott erre?

— Ugy vettem észre, hogy Preiszné hallani sem akart a dologról.

Aczél aztán felmutatja és felolvassa a levelet, melyet Preisz hozzája írt.

Elnök: Az eset után érintkezett Preisznéval?

— Mikor betegen feküdt, meglátogattam és vigasztaltam.

— A tragédia lefolyásáról esett szó?

— Nem, arról, egy szót sem szóltam.

Elnök: Milyen természetűnek ismerte Preisznét?

Tanu Peldás hitvestársi hűséget tapasztaltam nála. Jó nevelésben részesített leány volt, aki előtt a mesebeli lovag formájában a katonatiszt megjelent, de aztán csalódott. Azon a bizonyos délelőttön semmi ellenséges indulatot sem tapasztaltam rajta, mely férje iránt viseltetett volna. Lehetetlennek tartom, hogy este szándékosan lőtte volna le férjét. Nagyon is odaadóan viselkedett.

Szóllóssy bíró, az ügyész és a védő kérdései után az elnök megkérdezi a vádlottól, hogy igaz-e a tanu vallomása.

Vádlott: Igaz!

— Hát az mit Ránffy ezredesről mondott?

— Ha lehet, kérem, hogy erről ne kelljen beszélnem.

— Ez jogában áll azonban talán saját védelme érdekében jobb lenne erre vonatkozólag nyilatkozni.

Preiszné felsőhajt és halk hangon meg erősíti a Ránffy-esetre nézve a tanu vallomását.

A tanut megeskették.

Szántó Imréné

következik a tanuk sorában. 33 éves, szakácsnő. 1913-ban Buday Elemér századosnál szolgált, éppen Preiszék felett a II. emeleten. Ő lett figyelmes először a lövöldözésre.

— Éjfél előtt álmából segélykiáltások ébresztették fel. Női hang kérte a segítséget. Felöltözött és kiszaladt Preiszékhez, ahonnan a zaj hallatszott. Benyitott az ajtó. Ott látta Preiszné revolverral a kezében az ajtó felé fordulva. Beesapta az ajtót és lefutott a lépcsőn. Ekkor revolverlövést hallott. Lenn Szakáll és Molnár főhadnagyokkal találkozott, akikkel felsietett. Ekkor újból lövést hallottak.

Az elnök most elébe tartja a vizsgálóbíró előtt tett vallomását, amely szerint csak akkor hallotta a revolverlövést, mikor a két főhadnaggyal felsietett. Különben sem lehet való a mostani vallomás, mivel a revolverben csak két kilőtt hüvelyt találtak,

már pedig e szerint 3 lövést kellett volna Preisznének tennie.

A tanu kijelenti, hogy ő nem tudja, hogyan történt, ő már nem emlékszik világosan.

Elnök: Mikor a főhadnagyokkal felment, mit látott?

Tanu: — A nagyságos asszony hanyatt feküdt ájultan, revolverral a kezében. Felbontottam a ruháját, ecetet és vizet készítettem elő, míg a doktor jött, akinek aztán segédkeztem. Mikor sikerült eszméltre hozni, így kiáltott fel:

„Jaj ne bántsanak, én sem bántottam senkit!”

Elnök: Beszél maga előtt Preiszné az eset lefolyásáról?

Tanu: — Nem szólt semmit arról, csak egész éjjel ki akart menni, ezt mondta: „Megyek, megnézem az uramat nincs-e valami baja?”

— Preisz főhadnagyot a szerencsétlenség után nem látta?

— Csak akkor láttam, mikor a hordágyra tették fel.

— Nem ismerte Preiszék házasetét?

— Nem. Nem hallottam róla.

— Hát a gazoája nem beszélt maga előtt semmit?

— Egyszer Budayné nagyságos asszony mondta, hogy Preiszné két foltokat mutatott neki a karján azzal, hogy kikapott az urától.

A tanu megesketését, mivel az esetre nézve zavarosan vallott, a bíróság nem rendelte el.

Ekkor megjelent a teremben Tarsoly Imre rendőr, aki jelentette, hogy Reiner S. Sándor elővezethető nem volt, mivel bevonult katonának és jelenleg Temesváron Jenő főherceg utca 1. szám alatt tartózkodik.

Az elnök felolvassa Reiner S. Sándornak a vizsgálóbíró előtt tett vallomását. A vallomás lényegében megegyezik az Aczél dr vallomásának idevonatkozó részletével.

A tanukihallgatások ma folytatódnak.

Nagyvárad üdvözlöte Kratochvill ezredeshez.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának esütörtöki közgyűlésén dr Medvigy Gábor indítványára elhatározták, hogy a 4. honvéd gyalogezred kiváló parancsnokát: Kratochvill Károly ezredest a város törvényhatósága üdvözlöje abból az alkalomból, hogy a Lipót renddel tüntették ki. Rimler Károly polgármester tegnap a következő táviratban üdvözlöte a haretéren tartózkodó hős ezredest:

Méltóságos

Kratochvill Károly

ezredes urnak a 4-ik honv. gyalogezred parancsnokának

Tábori posta 14.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága abból az alkalomból, hogy kiváló katonai érdemei elismerésül Ófelsége Méltóságodnak a Lipótrend lovag keresztjét a hadi ékítménnyel legkegyelmesebben adományozni méltóztatott, ez év március hó 9-ik napján tartott ülésében elhatározta, hogy mint városunk szeretett házi ezredének kiváló parancsnokát, Méltóságodat meleg szeretettel üdvözlöi. Felhasználja egyszersmint törvényhatóságunk ezea alkalmat arra is, hogy hősiesszen küzdő vitéz háziezredünk dicső hadtetteiért, melyeket Méltóságod bölcs vezetőségünk köszönhetünk, soha el nem muló hálánkat fejezzük ki, a jövőben pedig az eddigi sikerekhez hasonló újabb fényes győzelmek kivívásához a Mindenható továbbbi segítségét kérjük.

Rimler Károly polgármester.

A Kath. Kör első közművelődési estéje.

Nagy sikerrel folyt le tegnap délután 5 órakor az első közművelődési est, a mely újból igazolta azt, hogy ezekre az előadásokra nagy szükség van, mert összetartják, egybegyűjtik Nagyvárad intelligens Katolikus közönségét. Most is ott láttuk a katolikus Nagyvárad notabilitásait, vezérembeholdókat, kik mellett díszes hölgyközönség töltötte meg a Kör Szent László termét.

Ott voltak többek közt: Lábán Lajos, a Kath. Kör elnöke, dr. Karácsonyi János, dr. Vueskies Gyula, Brém Lőrinc, Imrik S. Zoltán, dr. Némethy Gyula, Bozók Gyula, dr. Mazurek Gyula, dr. Géczy József, dr. Küzger Aladár, Leőb Bertalan, Kovács Kanad, Buzássy Albert, Szalay László, Réz Bertalan, Tóth Imre, dr. Horváth Sándor, Kuszó Endre, Bószórményi Géza, Székely Sándor, Vidovich Béla, Janosó Lajos, Pálffy Jenő, Papp Béla, Zsdánszky László, Roskovits Béla.

A megnyitó szám egy talentumos urleány, Tóth Olga gyönyörű zongorajátéka volt, aki Moszkovszky sz. dur Taranelláját adta elő, fejlett technikával és teljes átérzéssel. Billentése erőteljes és határozott. A sűrű modulációkat pompásan hozta ki az előadási jelek pontos betartásával. A közönség zajos tapsokkal honorálta a kitűnő játékot. Utána Rojti Mihály papnövendék szavalt nagy tetszés mellett két háborus költeményt. Az egyik Gyóni Géza „Itélet napjai”, a második Sik Sándor „Kárpáti ének” e költeménye volt. Rojti Mihálynak gyönyörű organuma van, mely zeng, mint az orgona síja; az ő előadásában teljesen átértékeltük a tartalmas költemények minden szépségét. A hallgatóság zúgó tapsokkal fejezte ki elismerését az ügyes előadónak. Ezután Lehoczky József a kitűnő tenorista énekelt el Rossini „Stabat Mater” c. oratóriumából a „Cuius animam gementem” kezdetű híres áriát. Lehoczky légy hangja igen jól érvényesült a nagy teremben. Az előadó kitűnően érvényesítette az opus minden szépségét, melyhez a művészi zongorakíséretet Resch Mihály zenetanár szolgáltatta teljes átérzéssel és a nála megszokott gyakorlatossággal és precizitással. Zajos tapsokat arattak mindketten.

Pálffy Béla tartotta meg ezután előadását: „Hustalan napok Krisztus országában” címmel.

Pálffy Béla pompás szónoki képessége ebben a beszédben a maga teljes fényében ragyogott. Mélységes hit és meggyőződés, vallásán és hazáján rajongó szeretettel eső legő lélek nyilatkozott meg a költői lelkületű, gyönyörű beszédben, mely a hőjben megnyilatkozó áldozatnak volt fontos apoteózis, mindenkit magával ragadó apologetika. A pompás beszédet bő kivonatban lapunk élén közöljük. A közönség az illusztris szónokot áhítatos esendben hallgatta és végül szűnni nem akaró tapsokkal fejezte ki elismerését.

Befejezésül két bájos fiatal leány Hoványi Irénke és Tölczel Erzsébet eljátszották a kézzel kitűnő öszjjátékban Chován „Magyar lant” c. gyűjteményéből két gyönyörű részletet. Chován Kálmán a kiváló zeneakadémiai professzor nagy művészettel felolgozott magyar témái kitűnően érvényesültek a két ügyes interpretáló játékában.

A közönség zajos tetszésnyilvánításokkal jutalmazta az előadók nemes fáradozását, a mely elismerés részben kitűnő iskolájukat a Fischer-Szalay féle zeneiskolát illeti.

A város kezében marad a liszt-ellátás.

A városi közgyűlés második napja.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap délután folytatta közgyűlését.

Ezuttal két tárgy keltett vitát.

Az egyik az olasz polgári leányiskola Millenniumi alapítvány kamatainak kiosztási rendje körül keletkezett, amelyet a közgyűlés szerencsésen oldott meg, amikor érintetlenül hagyta az eddigi szokást, de az újvárosi polgári leányiskola is részese a városi pénztárból évenként hasonló összegben, amelyet a jó tanulók között jutalul osztanak ki.

Hosszu vita keletkezett a kiskereskedőknek a kereskedelmi kamara által támogatott azon kérelme felett, hogy a város az eddigi házi kezelés helyett a kiskereskedők útján juttassa a lisztet a közönséghez.

Nagyon elhiszük, hogy a mai városi kezelés folytán a 300 kiskereskedő némi haszontól megfosztott, de éppen a városi kezelésnek köszönhető, hogy nem volt és nincs Nagyváradon lisztszükség, s egyesek nem halmozhatták fel a lisztet s nem fejlődhetett ki Nagyváradon a lisztuzsora.

A város törvényhatósága teljesen helyesen járt el, mikor nem engedte az eddigi bevált rendszer megbotlását s a kérelmet nem teljesítette, amely 300 kiskereskedő érdekét előbe helyezte volna 70000 ember legvitalisabb érdekeinek.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Hlatky Endre főispán elnökölt; a bizottság tagjai csekély számmal voltak jelen. Az első tárgy a községi polgári leányiskolák között felmerült vitás kérdés volt.

Az olasz polgári leányiskolánál az ezredéves évforduló alkalmából Millenniumi-alapot gyűjtöttek, amelynek kamatait évenként a magyar nyelv- és történelemben legjobb tanulóknak adták ki ösztöndíjjal.

Az időközben létesített újvárosi községi polgári leányiskola igazgatója kérte, hogy a jövőben az alap kamatait évenként felváltva adassanak ki az olasz és az újvárosi polgári leányiskolák között.

Sok vajadás után a városi tanács azzal terjesztette az ügyet a közgyűlés elé, hogy hagyassék meg a régi rend s a jövőben is az olasz iskolában osztassék ki az ösztöndíj.

Sulyok István nem tartja helyesnek a tanács javaslatát. Az újvárosi iskolának is annyi jussa van az ösztöndíjhoz. Indítványozza, hogy felváltva a két iskolában adassék ki az alap kamata.

Dr. Hoványi Gyula szerint az alapító oklevelet respektálni kell. A tanács javaslatát pártolja.

Dr. Medvigy Gábor jogi szempontból helyesli a tanács álláspontját. Kétségtelen joga minden intézetnek, hogy az általa gyűjtött alapítvány felett maga rendelkezze. Azonban az újvárosi iskola kívánalma méltánylást igényel, miért is indítványozza, hogy az 50 korona összeget évenként utalják ki az újvárosi iskolának a városi pénztárból.

Gábel Jakab hozzászólása után a Medvigy Gábor indítványát fogadták el.

Kik árulják a lisztet?

A tanács javasolta, hogy utasítsa el a közgyűlés a kiskereskedők azon kérelmét, hogy a város által beszerzett élelmiszerek, különösen a liszt árusítását bizza a kiskereskedőkre.

Dr. Medvigy Gábor nem tarja indokoltnak a tanács javaslatát. A háboru sulyát mindnyájan érezzük, de legjobban a kiskereskedőket sújtja az legjobban, akiknek az élelmiszerek árának maximálása folytán ugy is kevés a hasznuk. Ha a liszt elárúsításával a kiskereskedőket megbiznák, az ellenőrzést a jegyrendszerrel lehetne biztosítani. Indítványozza, hogy a tanács javaslatának mellőzésével, utasítsa a közgyűlés a tanácsot, hogy a kiskereskedők kérelmét teljesítse s a kérdés tanulmányozása után új javaslatot terjesszen elő a jövő közgyűlésre.

Dr. Löblé László az indítványt pártolja. Méltányosságot kér a kiskereskedőkkel szemben, akik tulnyómólag a harcúterem vannak s feleségeiket folytonosan birságnak.

Dr. Hoványi Gyula a mostani háborus viszonyok mellett különösen nem szabad 300 család miatt 70.000 lakos sorsának biztonságát kockáztatni. A két esztendősbé vált rendszert nem látja biztosítva a kérelm teljesítése által.

Dr. Friedländer Sámuel a humanus szempontokat fejtegette a tanács javaslatával szemben.

Vaiszlovits Gyula a tanács javaslatát a nagyközönség érdekében pártolja.

Gábel Jakab beszélt hosszabban s a kiskereskedők érdekeinek védelmét fejtegette. Azt állította, hogy a javaslat egy társadalmi osztály ellen van.

Hlatky Endre főispán kifogásolja azt, hogy a javaslat egy társadalmi osztály ellen volna. Ha ez így volna, ő azt nem engedné meg.

Ezután Lukács Ödön főjegyző szólott alaposan a kérdéshez s kifejtette, hogy miért szükséges a lisztuél a házi kezelés. Előbb azt bítték, ez évben sok a gabona, holott ma tudjuk, hogy kevés. Ha nem a város kezelné a lisztet, hol lennének ma. Kimutatja, hogy a közönség érdekében még ráfizetéssel is árul zsirt, tojást. Mivel a bolti készletek elmentek s a városra e tekintetben is új feladatok hárulnak s erre is 60000 K fedezetre van szükség. Hogy a liszten némi haszon van, az kell ilyen kiadásokra, hogy a közönséget még ráfizetéssel is elláthassák a szükségességekkel. Már ezért sem adhatja ki a lisztelárúsítást a kezéből.

Balogh Döme szintén a tanács javaslatát helyesli. Azoknál az élelmiszereknél, amiket a város nem szerzett be, a kiskereskedők 100 százalékkal emelték az árakat.

Dr. Medvigy Gábor fenntartja indítványát. Lukács érvei őt nem győzték meg.

Rimler Károly a legfelsőbb hatóság intőszavára figyelmeztet, hogy a legnagyobb takarékoságot kell követniük. Csak a lisztről kell gondoskodni. Eredetileg Nagyvárad részére 1200 waggon gabonát vettek fel, de ezt lecsökkentették 950 waggonra. Most, hogy a gabona kiutalását a belügyminisztérium vette a kezébe, a 950 waggon kiszolgáltatása ügyében járt a minisztériumban, ahol ugyan ehhez a mennyiséghez elismerték a város jogait, de kijelentették, hogy azért Nagyvárad csak annyi gabonát kap, amennyi jut. Tehát nagy feladatok előtt állunk s most ne vegyék ki a lisztellátást a város kezéből. A város nem a nyereséget félti, de ha 300 kiskereskedőnek adják oda a lisztellátást, olyan zavar lesz, amelyből a közönségre beláthatatlan kár származik.

Dr. Hoványi Géza ismeri a kérdés nehézségeit s aggodalommal néz a jövő elé. Elismeri, hogy a városi kezelés jól bevált, de mikor 300 család megnyugtatasáról van szó, 30 nap nem hosszú idő. Hiszi, hogy egy hónap múlva olyan viszonyok állanak

be, hogy könnyebben dönthetik el a kérdést megnyugtatólag. Ezért fogadja el a Medvigy indítványát.

A többség a tanács javaslatát fogadta el. A többi apróbb ügyek elintézése után a közgyűlés véget ért.

A Nagyvárad-i Kath. Nővédő Egyesület mai elnökválasztása.

Tagadhatatlan, hogy a Nővédő Egyesület hatalmas lendülettel és pezsgő élettel rövid idő alatt nagy utat tett meg, s míg a működése kifelé nagy teret vesz igénybe, ugyanakkor az egyesület benső életében a társadalmnak oly számottevő egyéniségeit tömörítette, hogy ez az egyesületet kiváló erkölcsi sullyal bíró tényezővé tette.

A másik a történelemben és a társadalomban élő igazság, az egyéniség értéke, a mely sok intézménynek hordozza magában a jelenét és jövőjét, sok nagyság és hanyatlásnak a forrása.

Az egyéniség igazi mértéke az a szellemi és erkölcsi tartalom, amely előtt jó barát és ellenség egyképen tisztelgettel hajol meg.

Ez vezette a Kath. Nővédő Egyesületet mindenkor, mikor elnöki tisztségének betöltéséről volt szó. Özv. Óváry Sándorné, az egyület első elnöknője ezért válik mindenkorra felelősségtelenné az egyesület történetében, mert ennek az iránynak volt képviselője egyéniségével és munkásságával egyaránt. Mikor az elnöki tisztségről család körülményeire való hivatkozással lemondott, távozását őszinte sajnálattal vette tudomásul az egész egyesület, mely a mai közgyűlésen módot fog találni arra, hogy a lemondott első elnöknő hervadtatlan érdemeit a tiszteletbeli elnökké való megválasztással örökítse meg.

A nővédő egyesület a most megüresült elnöki tisztségre a fentemlített elvek szemlélésével keresett és talált egyéniséget Eleméry Ferencében, akit a választmány egyhangulag jelölt az elnöki székre, akinek ellenjelöltje nincs és a választmány hiszi, mert a közgyűlés bizalmából választmány, hogy egyhangú határozatát a közgyűlés is egyhangulag magáévá teszi.

Eleméry Ferencében megvannak azok a szellemi, erkölcsi és társadalmi tulajdonságok, amelyek az elnöknőt arra képesítik, hogy az egyesületnek összetartó és harmonizáló tényezője legyen. Ma a leánykörökben és nővédelmi hivatalban 35 hölgy dolgozik, akiket a munkakörük kifelé és az egyesületben állandó érintkezésre utal. Senki sem tagadhatja, hogy egy elnöknőre mily szép feladat vár, hogy ésszel és szívvel, okossággal és őnrallommal, gyöngédséggel és erővel az összhangot fenn tudja tartani ott, ahol az érzékenység azt oly könnyen megbillentheti.

Az a rövid idő, amit Eleméry Ferencé a munkában töltött, fényesen meggyőzött mindenkit arról, hogy az ő egyénisége páratlanul meg tud felelni ezen, az egyesület benső életét annyira érintő szerepnek.

Tudása, műveltsége, gyakorlati érzéke nemesak hogy minden érdekesség nélkül tud megnyilatkozni, hanem annyi szerénység, oly félhangokig finom modor ad neki vonzó értéket, hogy az egész megjelenése egy harmonikus lélek kiáradása.

Nemesak kifelé, de mindenekfelett az egyesületi életben fog tudni reprezentálni; mert az ember a külsőségeket megszokja, sőt ezek elvesztik értéküket benső tartalom

nélkül, de a buzgóság, egyszerűség, hozzáértés, egyenes, utógondolatok nélkül való beszéd és cselekvés, a komoly és finom erkölcsi érzék, amely nem jár, tépelődik a kicsinyiségeken, hanem felfedezni, becsülni, értékesíteni tudja a munkaerőt, — ezek mind oly tényezők, amelyek elengedhetetlen követelmények azokban, akik valaminek az élére állanak s amelyek Eleméry Ferencé egyéniségét oly értékesé teszik; akit csak az ügy iránt való apostoli szeretet tudott rábírní, hogy a szegények körében mozgó működésének csendes területéről kilépjön a nagy nyilvánosság elé és egy egyesület élére álljon. A nővédő egyesület közzelbbségi feladatát, önmagát ráteremtette teszi nagy terveinek megoldására, biztosítja a jövőjét, magához fűzi a munkaerőt, amikor Eleméry Ferencét a mai gyűlésen egyhangulag megválasztja elnöknek.

HIREK

Az irgalmas rend ünnepe.

Az idén Istenes Szent János napja hamvaszó szerdára esett. E napon sem ünnepi fényt kifejteni, sem gyászba öltözni nem lehet a szentmise bemutatása közben, mert ez a nap az első, amelyen az egyház elsősorban bünbánatot hirdet. A hamu szenteléshez a violaszínű ruha és a kórus báros dallamai illenek csupán.

Igy a nagyvárad-i irgalmas rend tagjai rendalapítójuk napján a bünbánat szentiségéhez és az Oltáriszentséghez való járulásra kívül még a pápai áldásban részesültek, ez utóbbiban a templomban más jelen voltak együtt, de az istentisztelet más, ünnepi díszet kölesző és kegyelmet szerző részét a következő vasárnapra tették át. Ehez képest e hó 12-én, vasárnap Istenes Szent János tiszteletére a Irgalmasok templomában reggel 8 órakor énekes, 10 órakor csendes szentmisét tartanak.

A 8 órai szentmisén a következő énekek adatsak elő:

A szentségkítélhez: *Tantum ergo, Genitori*, szülő ének orgonakisérettel; szerző Kloss.

A szentmise első felében: „Szent Iakodba jött néped”, 4 szólamú ének orgonakisérettel.

Offertoriumra: „Ó Nagyasszony, nemzetünk reménye”, szülő ének orgonakisérettel.

A szentmise második felében: „Könyér ezinben, elrejtett”, 4 szólamú ének orgonakisérettel.

A szentmise végén, Istenes szent János ünnepének egész nyelvére alatt — az erkélyhez járulnak a hívek.

* József főherceg kitüntetése.

A hivatalos lap közli, hogy a király József főherceg lovassági tábornokot egy hadtestünk kiválóan eredményes vezetése elismerésül a legfelső dicső elismeréssel tüntette ki.

* **Katonai kitüntetés.** A hivatalos lap közli, hogy Amigó Manó 37. gyalogezredbeli tartalékos hadnagyot a király a legfelső dicső elismeréssel tüntette ki.

* **A vasárnapi háborus délután** A Vörös-Kereszt vasárnap délutáni háborus ünnepélye iránt városzerte élénk érdeklődés nyilvánul meg. Amint értesülünk, a helyi háborus délután énekeszámokkal szerepelni fog a fiatal művész, *Vajnovszky Vilma* is. A háborus délutánra állóhely 2 kor., állóhely 1 korona.

* **A Szent László-nyomda közgyűlése.** A Szent László nyomda r. t. tagnap tartotta évi rendes közgyűlését. A vezérigazgató a közgyűlésen beérkezett az évi jelentést, mérleget és zárszámadást. Ezekből kitűnt, hogy a háborus viszonyok dacára is a Szent László nyomda r. t. az elmúlt évben ismét tovább fejlődött. Beszámolt a jelentés a *Tiszántúl* örvendős fejlődéséről és rámutatott a legközelebbi jövőteendőire. A közgyűlés a vezérigazgató rendkívül buzgó és eredményekben gazdag működéséről jegyzőkönyvileg egyhangú köszönetét fejezte ki.

* **Velencei gazdák jelentkezése.** Felhívom mindazon Váralja Velence körzetben lakó földtulajdonos gazdákat, akik földjüket akár munkaerő, akár igavonó jószág avagy vetőmag hiánya miatt megművelni, illetve bevetni nem tudják, Tokay Mihálynál, mint a mezőgazdasági intéző bizottság tagjánál (lakik Templom-utca 27) azonnal, de legkésőbb folyó hó 15-ig okvetlenül a saját érdekükben is jelentkezzenek. Jelentkezni lehet mindennap délután 6 órától 8 óráig és délután 7 órától 9 óráig. Nagyvárad, 1916 március 10. *Vadász József*, rendőrfelügyelő elnök.

* **Tanítók drágasági pótléka.** — A köztisztviselők drágasági háborus segélyéről szóló törvény kivonja a segélyezésből azon tanítókat, kik államsegélyt nem élveznek. Így a püspökségi kegyuraság alá eső tanítók is elesetek volna a jótéteménytől. — Gróf *Széchenyi Miklós* megyéspüspök azonban alighogy az állami kiutalások megindultak, a háborus jótéteményben sajátjából részesítette az ő kegyurasági tanítóit. A kiutalás, mely 6800 koronát tesz ki, tegnap már megtörtént s így hamarosan érzeni fogják a nagy idők derék munkásai jóságos főpásztorunk gondoskodó szeretetének áldásait.

* **A Nagyvárad-i Katholikus Nővédő Egyesület** ma délután fél hatkor tartja közgyűlését a városház bizottsági termében, amelyre az alapító, működő és rendes tagokat ezúton és tisztelettel meghívja az elnökség.

* **Olcsóbb lesz a zsír.** Március 15-én a kormány rendelete alapján a zsír ára 5 korona 90 fillérré esik. Ennek folytán a szappan ára is 3 korona 94 fillérré esőkken.

* **Czövek Sándor kapitány Nagyváradon.** Czövek Sándor államrendőrségi kapitány, *Botka Sándor* dr. segédfogalmazó, *Bialozskurszky Géza* löveg és két detektív Nagyváradra érkeztek. A kiküldöttök nyomozást folytatnak olyan ügyben, amely már egy korábbi nyomozás adatai után igazodik, s egy nagyvárad-i vállalattal van összefüggésben. A kincstár kárára elkövetett nagyobb károkozásról van szó s a gyanúok telegezők voltak arra, hogy a már egyszer elejtett fonalat újból fölvegyék. Ezúttal külsőségekről is alig számolhatunk be, csupán annyiban, hogy a kihallgatások megkezdődnek a mai napon és hogy a kár összege biztosítva van.

* **Az aradi napilapok városi hirdetés átalánya.** Az aradi napilapok — tekintettel az újságok előállításának költségeinek rendkívüli megnövekedésére — azzal a kérelemmel fordultak a törvényhatóságokhoz, hogy az eddigi évi ezer korona hirdetés átalányt kétezer koronára emelje fel. A tanács teljesen méltányolta a kérelmet indokolt és javaslatára a közgyűlés elhatározta, hogy az évi hirdetés átalányt 1000 koronától 1800 koronára emeli.

*** Az első eltitkolás a kihágási bíróság előtt.** Tegnap vonta felelősségre a kihágási bíróság Szentmiklósi Péter Haty-tyu utcai lakost azért, hogy 130 kilogramm tengerit és 338 kilogramm árpát eltitkolt, és nem jelentett be. A védekezése az volt, hogy a tengeri saját szükségletére kellett az árpával pedig a bérelt városi földet kell betvetni. A minimális 20 korona fő és 10 korona mellékbüntetésre ítélték s feloldoták a lefoglalt árpát és tengerit. A kuliások egyéb helyeken egy hét alatt többet mutat fel mint a bejelentések egy hónap alatt. Most minden délután tárgyalás lesz a kihágásnál, az eltitkolók kerülnek sorra. Be kell tehát jelenteni mindent, mert semmi baj nem lesz belőle.

*** Könyvtár áthelyezés.** A Szigligeti Társaság Könyvtára a Kaszárnya utcai óvodából eredeti helyére, a Vitéz utcai állami elemi iskolába visszahelyezte. Kéri tehát a vezetőséget, hogy a költözött könyveket a mai naptól fogva ide hozza vissza az olvasó közönség.

*** Egy tisztviselő vértanú halála.** Bene István vá. f. fogyasztási adóhivatali eljáró délután 5 óra tájban Szent János utcán összeesett. A gyorsan előhívott orvos mire megérkezett, a derék tisztviselő már meghalt. Halálát szélhűtés okozta. Temetése ma lesz. A fogyasztási adóhivatal személyzete koszorúmegváltásként 30 koronát adományozott a haláleset alkalmából a hadiárvaik javára.

*** Adományok a városi „Hadiárva Segélyalapja” javára.** Nagyvárad város árvaszékéhez a „Hadiárva segélyalapja” javára újabb az alábbi nemes adományok folytak be: Grócz Béla nagyprepost 100, Nagyvárad Takarékpénztár 200, Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár 200, Biharmegyei Takarékpénztár 200, Gazdasági és Iparbank 200, Barza Ferenc 14 K 44 fill., dr. Ujfalu Sándorné (Élesd) 10, a Nagyvárad Napló gyűjtése 41, a Tiszántúl gyűjtése 7, Nagy Károly iperos (a Tiszántúl utján) 20, Povaszán József (a Tiszántúl utján) 5, a 37. gyalogezred adománya (Pásztor Ferenc bankigazgató utján) 121, Kram László 20, dr. Czinner Samu 10, özv. Balogh József 6, a Nagyvárad gyűjtése: Imrik Cornelia 4, Weisz Jucika 1, N. N. 1 K 70 fill., Rein Rózi 3, Tóbiás Mihályné 6, Tóth Lajosné 4, Katona Mihály 5, Tózsér Károly 54, összesen 78 K 70 fillér. A nemesszívű adakozók szíves adományaikért fogadják a hadiárvaik nevében a városi árvaszék hálás köszönését.

*** Ki akar tengerésztiest lenni?** Kizhírré tesszem, hogy a fiumei cs. és kir. haditengerészeti akadémiában az 1916/17 ik tanév kezdetén betöltendő ingyenes, féldíjmentes és slapítványi helyekre vonatkozólag a cs. és kir. hadügyministerium által kibocsátott s a m. kir. honvédelmi minister által közhírré tett 48545/1916-24. számú pályázati hirdetmény a katonai ügyosztálynál (Városháza II em. 31. sz. a.) a hivatalos órák alatt az érdeklődők által megtekinthető. Nagyvárad, 1916 március 4. *Elmőr* y Ferenc katonai tanácsosok.

*** Adományok.** Endorffer Ágoston 4. h. gy. e.-beli hadspród 10 koronát küldött hozzáunk a Belezna-síromlékre. A ciszéri közigazgató a szegény asszonynak, kinek kérelmét közöltük, 10 koronát küldött. Rendeltetési helyére juttatjuk.

*** Államsegélyesek jelentkezése.** Felhívom azon államsegélyre jelentkezőket, kik f. évi február hó 7 től kezdve a telefonházban 7674-7693. sorszám alatt jelentkeztek, sorrendüljükkal hétfőn, vagyis

március 13 án feltétlenül jelenjenek meg, mert máskülönben segélyüket megállapítani nem lehet. Nagyvárad, 1916 március 10. *Juricskay* Barna, tanácsos.

*** Nincs spárgahiány.** Kereskedőinket és mindazokat, akik a spárgahiányt érzik, figyelemztetjük a Pécsi Kereskedelmi és Iparbank R. T. pécsi áruosztályának mai számban megjelent hirdetésére és ajánljuk a pécsi papirspárga és zsákzsineg beszerzését, mert az a kender-fonalat teljesen pótolja s jó, erős és olcsó.

*** Poloskairtó NOXIN** biztos zser. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

*** A Nagyvárad Hitelbank, Takarékek és Segélyszövetkezet** tizenegedik (XI-ik) évtársulatának kifizetése f. hó 14 től kezdve eszközöltetnek.

*** Családi rum** vaniliával vagy ananász ízzel literje K. 4:50. Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 70 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczy-ut. 7/B

*** Megvételre kerestetik** egy közep nagyságu Wertheim-szekrény. Ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnek.

*** Megfagyott,** széltől kivörösödött, kieserepedett arc, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatása az YPO jegyű „Harmat tejkrém.” Ára 1 korona. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczy ut 7/B.

*** A Biharmegyei takarékpénztár** közli, hogy bekebelezés vagy más jó fedezet mellett normális kölcsönöket készséggel folyósít.

*** Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag: **Farkas-féle hurut-szeletkét.** Ára K. —60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telefon: 13—02.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szombaton délután: A szárné Szombaton este: A nap lovagja. (Bemutató előadás.)
Vasárnap délután: Varázskeringő.
Vasárnap este: Karikagyűrű. (Bemutató előadás.)

A nap lovagja. Ma este zajlik le a Szigligeti színházban A nap lovagja bemutatója. Ezt a vígjátékot Bródi Sándor regénye után írta Hajó Sándor, akinek már több színpadi alkotása aratott sikert. A mai bemutatón, a címszerepet Tóth Elek játsza.

Papirzsineg

kenderfonalat, spárgát és kötelet teljesen pótol. **Jó, erős és olcsó.** Minden vastagságban azonnal szállítható **pécsi raktárunkból,** Kivánatra minták és ajánlat vágott **zsákzsinegről** is.

Pécsi Kereskedelmi és Iparbank Részvénytársaság áruosztálya Pécsen.

Fehér superior

csomagoló papir, legjobb minőségű, 40, 50 és 60 kg.-os 63×90, 100 és 120 kilogrammos 90×126 nagyságban **pécsi raktárunkból** azonnal szállítható. **Előnyös árak.**

Pompás szerepe van Polgár Mariskának és kitűnő szerepben fogja látni H. Körössy Jucit is a közönség, amely mindig örömmel látja ennek a rokonszenves művésznőnek a felléptét. Sik Rezső a herceget játsza.

Varázskeringő. Csak néhrég elevenítette fel a színtársulat a bájos Varázskeringő előadását, amely oly kiválóan sikerült, hogy vasárnap délután, amikor újra színrekerül ez a kedves színpadi alkotás, bizonyára zsufolt ház nézi végig a darabot.

Karikagyűrű. A lengyel légiónárusok romantikus, háborus életéből mutat be darabot vasárnap este a színház, amelynek operette együttese a Karikagyűrűt hozza színre. Maga az operette muzsikája is kiváló, de gazdagítani fogja olyan néhány eredeti batét a partitúrát, amelyek csak növelni fogják a darab sikerét.

Legújabb táviratok.

Teleky Samu gróf meghalt.

Budapest, március 10. Teleky Samu gróf munkapárti képviselő Budapesten, 61 éves korában meghalt. Teleky Samu gróf híres utazó volt. Ő kutatta ki a Kilimandzsárát, a Rudolf és Stefánia afrikai tavakat. Híres vadász volt.

A papirtalpu bakkancsok újabb tárgyalása.

Budapest, márc. 10 (Siját tudósítónktól) Krieshaben Leo és társait a papirtalpu bakkancsszállítás miatt emelt vád alól az elsőfoku bíróság felmentette. A katonai legfelsőbb törvényszék az első foku bíróság felmentő ítéletét feloldotta s újabb ténymegállapítást rendelt el.

A szerkesztésért felelősök: **Dr. PAPP KÁROLY.**

3 szám.

A rézmozsarak és rézüstök pótlására szolgáló **vas hadimozsarak, ónozott, horganyzott és csiszolt vaslemezüstő k** kaphatók

Andrényi Károly és Fianál.



Nagyváradfi fióküzletek :
Kossuth-utca 5. Gyárépület
Rákóczi-ut 2. Bazarépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyváradfi fióküzletek :
Kossuth-utca 5 Gyárépület
Rákóczi-ut 2. Bazarépület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

a tavaszi sasionra

igen nagy választékban, szabott gyári áron kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR r. t.
fióküzleteiben.

Gyártmányaink izlőses kiállításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveltek.

50 fióküzlet az ország összes nagyobb városában.

Kiadó legelő.

Dusafalva határában 303 hold legelő azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál, Nagyváradon.

Lahner György-utca 4. sz. ház első emeletén

3 szobás modern lakás

azonnal kiadó. — Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál Kossuth-utca.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas-féle palota.) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba télikert, hali, diszkert, autogarage, központi fűtéssel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyiség 1916. május 1-re. Ezredévi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u. 4. sz. házban (Rulikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával azonnal kiadó. Értekezni lehet a

Nagyváradfi Takarékpénztárban. Telek-u. 2.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:

TELEFON 514.

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a

WOLFRAM LÁMPÁK

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. Csillárok, izzólámpák állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja
55.

Főszerelő telefonja
55.

Földbirtokra első-

helyre leendő bekebelezés és előnyös feltételek mellett 65 és 50 éves törlesztés továbbá 10 éves egyszerű jelzalog kölcsönt folyósítunk.

Nagyvárad 1916 márc. 4.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.